

Nr 250.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till uppehållande av en spädbarnsavdelning vid allmänna barnbördshuset; given Stockholms slott den 11 mars 1921.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min Allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
Enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

B. J:son Bergqvist.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1921.

Närvarande:

Statsministern von SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON, BESKOW.

Departementschefen, statsrådet Bergqvist, anförde:

Vid allmänna barnbördshuset finnes alltsedan ingången av år 1917 en särskild spädbarnsavdelning, å vilken vård beredes åt sådana

Anslag till
uppehållande
av en späd-

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 213 häft. (Nr 250.) 1

barnsavgdel-
ning vid all-
männa barn-
bördshuset.

för tidigt födda eller eljest från födelsen kläna eller sjuka barn, vilkas livsduglighet, om de lämnats utan särskilt sakkunnig vård, har ansetts vara mycket liten eller rent av ingen. Avdelningen, å vilken plats har kunnat beredas för 6 barn med deras mödrar, har föreståtts av en pediatrikt fackskolad läkare, vilken även stått barnbördshuset till tjänst med undersökningar och råd angående behandlingen av ofullgångna eller sjuka barn, som av utrymmesskäl ej kunnat intagas å spädbarnsavgdelningen. Barnbördshusets underläkare har tillika varit underläkare vid avdelningen. Vid den har dessutom varit anställd en sjukvårdspersonal av tre personer, nämligen en översköterska, en elev och ett sköterskebiträde. Avdelningens underhåll har hittills bekostats av två donatorer, vilka jämväl skänkt nödiga inventarier för dess upprättande i nu nämnd omfattning.

Spädbarnsavgdelningen har av direktionen drivits såsom en i förvaltningsavseende från såväl barnbördshuset som Benedickska asylens fristående avdelning. På grund av att nämnda asyls fonder äro skänkta för att bereda vård åt fattiga barnaföderskor och deras barn och då i asylbyggnaden å allmänna barnbördshusets tomt rum stodo obegagnade, har direktionen ansett sig berättigad bereda plats för spädbarnsavgdelningen i asylens lokaler, utan att därför beräkna någon hyra. Avdelningen har däremot med av donatorerna tillhållna medel efter samma grunder, som bestämts för asylens, till barnbördshuset betalat för uppvärmning och belysning av lokalerna samt för kost åt där intagna mödrar och åt personalen. Övriga utgifter såsom löner, inventariers underhåll m. m. hava, likaledes på donatorernas bekostnad, bestritts enligt för barnbördshuset gällande regler.

I skrivelse den 17 februari 1921 har direktionen över allmänna barnbördshuset hemställt, att Kungl. Maj:t behagade medgiva, att spädbarnsavgdelningen upptages såsom en avdelning av allmänna barnbördshuset, och hos riksdagen begära ett anslag av högst 10,000 kronor för upprätthållande av avdelningens drift under år 1921. Denna framställning — anför direktionen — är föranledd av att donatorerna, enligt till barnbördshusets direktor i dagarna lämnad under rättelse, ej vilja bära omkostnaden för avdelningen ifråga längre än till den 1 juli 1921. Inventarierna äro de villiga att då över-

lämna såsom gåva till barnbördshuset, om direktionen kan på annat sätt anskaffa medel till avdelningens drift. I annat fall tillfalla de Benedickska asylen för fattiga barnaföderskors vård.

Direktionen stöder sitt anslagskrav på följande kostnadsberäkning:

Under år 1920 belöpte sig utgifterna för spädbarnsasylen till 21,135 kronor 95 öre. Ehuru åtskilliga förnödenheter börjat sjunka i pris, vågar dock direktionen ej beräkna kostnaderna för år 1921 lägre än till 20,000 kronor. Då utgifterna ställa sig ungefär lika för första och andra halvåret och då donatorerna förklarat sig vilja betala driften under första halvåret, skulle direktionen alltså behöva ett anslag av 10,000 kronor för år 1921.

Angående spädbarnsavdelningens ställning i förhållande till allmänna barnbördshuset yttrar direktionen:

Enligt direktionens mening vore det lämpligast, att en sådan avdelning icke vore fristående utan inginge såsom en avdelning i barnbördshuset, likvärdig med övriga avdelningar. Det nu gällande reglementet för allmänna barnbördshuset synes icke lägga hinder i vägen härför. I dess § 2 stadgas visserligen, att »å barnbördshuset intagen kvinna utskrivs därifrån efter förlossningen så snart hennes hälsotillstånd sådant medgiver», men detta har alltid tolkats och torde väl ock böra tolkas så, att hänsyn vid utskrivandet skall tagas ej blott till moderns utan även till barnets hälsotillstånd.

Det för en spädbarnsavdelning nödiga antalet platser kan dock ej lämpligen förläggas till de vanliga barnsängsavdelningarna. Bortsett från att dessa redan äro överbelagda, kräver nämligen denna spädbarnsvård en på området tränad personal. En särskild, om ock en liten avdelning är därför av nöden. Direktionen kan alltjämt bereda plats för en sådan i Benedickska asylen och har, för den händelse Kungl. Maj:ts nu av riksdagen behandlade proposition skulle vinna dess bifall och asylen således bleve flyttad inom barnbördshuset, sört för, att även i så fall lämplig lokal för en spädbarnsavdelning finnes. Medel att driva en sådan äger direktionen däremot icke.

Direktionen erinrar vidare särskilt om det arbete, som kräves av personalen på avdelningen.

Orsaken till den stora personalen ligger däruti, att dessa ofullgångna barn kräva en utomordentligt noggrann och tidsödande vård, särskilt de allra svagaste, som ej orka suga, till följd varav modern måste mjölkas och barnet matas. Då detta skall ske, åtminstone i början, med korta mellantider natt och dag, inses lätt, att personalen har ett mycket krävande arbete.

Om resultatet av avdelningens verksamhet samt dess betydelse för allmänna barnbördshuset anför direktionen:

Beträffande resultatet av spädbarnsavdelningens verksamhet har direktionen begärt en redogörelse av docenten A. Lichtenstein, som sedan den 1 juni 1917

är avdelningens läkare. Ur denna anföres följande tabell över barnen, fördelade i grupper efter födelsevikten.

1,000—1,500 gram.	27 barn med en dödlighet av 40,7 proc.
1,500—2,000 gram.	95 » » » » » 12,6 »
2,000—2,500 gram.	140 » » » » » 8,6 »

Man torde vara berättigad påstå, att av de såsom duktiga hemskrivna barnen, inom första gruppen de ojämförligt flesta, om ej rentav alla, och inom andra gruppen en mycket stor del, räddats åt livet genom spädbarnsavdelningens arbete. Erfarenheten lär nämligen, att så späda barns motståndskraft är mycket ringa, om de sändas ut i vanliga och dessutom i regel fattiga hem. Att detta haft en gynnsam inverkan på barnbördshusets verksamhet beträffande barnen överhuvud taget torde utan vidare vara klart. Ett fullt säkert bevis härför kan dock direktionen icke för närvarande lämna, då härför skulle fordras, att man hade kännedom om, hur det gått alla de ofullgångna barn, som före spädbarnsavdelningens tid utskrivits för vård i hemmet, innan de ännu ägt goda betingelser för att under sådana förhållanden fortleva. En dylik undersökning är emellertid ännu ej gjord.

På grund av det ovan sagda är det klart, att spädbarnsavdelningen är av stor betydelse för barnbördshusets verksamhet beträffande där födda barn. Måste denna avdelning nedläggas, vore detta liktydigt med, att samhället ginge miste om ett ganska avsevärt antal barn, som nu genom den energiska vården å spädbarnsavdelningen kunna räddas åt livet. Någon motsvarighet till denna avdelning finnes icke vid något av nordens barnbördshus och den kan således i viss mån betraktas såsom en försöksanstalt. Direktionen förmenar, att de gångna årens erfarenhet givit vid handen, att en spädbarnsavdelning måste finnas vid ett barnbördshus, om resultaten av dess verksamhet skola bli de bästa möjliga.

I en vid direktionens skrivelse fogad redogörelse för verksamheten vid avdelningen åren 1917—1920 anför avdelningens föreståndare docenten Lichtenstein, bland annat, följande:

Barnen ha inlagts på avdelningen dels vid omkring en veckas ålder och då i regel tillsammans med modern eller ock, i ett ej ringa antal fall, och då huvudsakligen betydligt för tidigt födda barn, redan första eller andra levnadsdagen, i vilka fall mödrarna först efter barnsängstidens slut överflyttats till spädbarnsavdelningen.

Det lider icke något som helst tvivel, att ett stort antal av de barn, som kunnat utskrivas från avdelningen efter att hava utvecklats på ett tillfredsställande sätt, skulle hava i mycket späd ålder gått under på grund av direkta eller indirekta följder av den för tidiga födelsen, om de i likhet med fullgångna barn utskrivits från barnbördshuset i en ålder av 1—2 veckor. Det förtjänar framhållas, att erfarenheten har visat, att även betydligt för tidigt födda barn, om de övervinna de faror, som hota dylika barn särskilt under de första levnadsveckorna och -månaderna, kunna utveckla sig till fysiskt och psykiskt fullvärdiga individer.

Å spädbarnsavdelningen har särskilt intresse ägnats åt digivningen och åt övervinnandet av de svårigheter, som då havandeskapet för tidigt avbrutits ofta härvidlag inställa sig och som alltför ofta leda till digivningens för tidiga nedläggande. Följden härav blir onaturlig uppfödning med dess betydligt ökade risker för barnens hälsa och liv. Resultatet av avdelningens arbete i fråga om uppfödningen har varit, att de allra flesta barnen kunnat utskrivas som bröstbarn, varigenom en fortsatt gynnsam utveckling av barnen i görligaste mån tryggats. Ett stort antal av de mödrar, som tack vare vården å spädbarnsavdelningen kunnat fortsätta att giva sina barn di, skulle säkerligen, lämnade åt sig själva, till stor skada för barnen tidigt hava övergått till onaturlig uppfödning.

Barnen hava i regel erhållit vård å avdelningen till dess de uppnått en sådan grad av utveckling, att de ansetts utan fara kunna vårdas i hemmet. Tidpunkten för utskrivningen har även bedömts med väsentlig hänsyn till mödrarnas sociala möjligheter att bereda barnen nödig vård utom anstalten. Vid utskrivningen har avdelningen särskilt sökt medverka till att bereda mödrarna möjlighet att fortsätta den naturliga uppfödningen. I fråga om utom äktenskapet födda barn har avdelningen i lämpliga fall samarbetat med de för barnen utsedda barnavårdsmännen.

Vid bedömandet av avdelningens verksamhet torde även böra beaktas dels det förhållandet, att mödrarna å avdelningen inhämtat kunskaper i späda barns rationella vård, dels ock, att å avdelningen ett ej ringa antal ogifta mödrar beretts möjlighet att själva vårda och amma sina barn.

I redogörelsen har Lichtenstein vidare lämnat åtskilliga tabeller, av vilka, bland annat, framgår, att å avdelningen under ifrågavarande tid vårdats sammanlagt 303 barn och 238 mödrar, att medeltalet för beläggningen per dag utgjort för barn 6,1 och för mödrar 4,33 samt att den tid under vilken patienterna vårdats å avdelningen i medeltal uppgått till för barn 28,7 dagar och för mödrar 26,2 dagar.

Då direktionens kostnadsberäkning synts mig väl knapphändig har jag infordrat närmare upplysningar och har med anledning härav fått mottaga ett av barnbördshusets direktor, professorn J. H. Forssner utarbetat förslag till stat för spädbarnsavdelningen för senare halvåret 1921.

Inventarier	700	kronor.
Avlöningar	2,800	»
Tvätt och renhållning	800	»
Uppvärmning och belysning	1,300	»
Mathållning	4,000	»
Läkemedel	150	»
Instrument och näringspreparat	50	»
Diverse	200	»

10,000 kronor.

Departement-
schefen.

Spädbarnsavdelningen vid allmänna barnbördshuset har tillkommit och uppehållits genom enskild offervillighet. Av direktionens skrivelse samt Lichtensteins promemoria framgår, huru välsignelsebringande avdelningens verksamhet varit. Jag har särskilt fäst mig vid direktionens uppgifter om den jämförelsevis låga dödligheten bland å avdelningen intagna barn i olika utvecklingsstadier. Jag erinrar även om att det med hänsyn till dödligheten synnerligen goda resultatet ernåtts med en vårdnadstid, som ej varit längre än i medeltal 28,7 dagar för barn och 26,2 dagar för mödrar, därvid tidpunkten för utskrivningen bedömts med hänsyn till bland annat, mödrarnas sociala möjligheter att bereda barnen nödig vård utom anstalten. Det torde även ur vetenskaplig synpunkt vara av betydelse att å barnbördshuset upprättats en dylik avdelning, vartill motsvarighet — enligt vad direktionen upplyst — icke finnes vid något av nordens barnbördshus.

På grund härav anser jag vägande skäl vara anförda till förmån för direktionens framställning. Avdelningen bör, enligt min mening, från och med den 1 juli 1921 uppgå i allmänna barnbördshuset. Därav påkallade förändringar i barnbördshusets reglemente ankomma på beslut av Kungl. Maj:t. Mot direktionens kostnadsberäkning skulle möjligen den anmärkningen kunna göras, att kostnaderna ställa sig alltför höga i förhållande till avdelningens ringa omfattning. I denna fråga hänvisar jag till vad direktionen yttrat om den noggranna och tidsödande vård, som barnen å avdelningen kräva och som påkallar tillgång till en särskilt stor personal å avdelningen.

Anslag har begärts endast för senare halvåret 1921. Enligt vad man torde hava anledning hoppas, komma med ingången av år 1922 andra bestämmelser än de nuvarande att gälla i fråga om täckande av driftkostnaderna vid allmänna barnbördshuset så till vida som från och med nämnda tidpunkt väsentliga bidrag skulle kunna förväntas från Stockholms stad och Stockholms läns landsting. Statens andel i kostnaderna kunna därigenom beräknas bliva avsevärt reducerad. Jag finner mig till och med kunna förutsätta, att särskilt anslag icke kommer att erfordras för täckande av driftkostnaderna för spädbarnsavdelningen under år 1922.

Det för år 1921 erforderliga beloppet, 10,000 kronor, har icke beräknats i propositionen om tilläggsstat till riksstaten för år 1921.

Emellertid hava redan under åttonde huvudtiteln sådana besparingar gjorts, att medel för ändamålet kunna anses stå till förfogande. Jag anser mig i sammanhang härmed böra omnämna, att direktionen för allmänna barnbördshuset i skrivelse den 17 februari 1921 definitivt återkallat den anhållan om anslag å tilläggsstat för år 1921, som föranlett min under punkt 41 i tilläggsstaten gjorda hemställan om anvisande av 20,000 kronor till uppehållande av verksamheten vid barnbördshuset. Härom har jag genom avskrift av nämnda skrivelse låtit underrätta riksdagens vederbörande utskott.

Jag hemställer, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå riksdagen, att till uppehållande under senare halvåret 1921 av en spädbarnsavdelning vid allmänna barnbördshuset anvisa på *tilläggsstat* för år 1921 ett förslagsanslag, högst 10,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Harald Frisk.
